

Priloga k pravilniku o ocenjevanju za predmet **SOCIOLOGIJA**.

Ocenjujemo v skladu s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja v srednjih šolah in Pravili ocenjevanja Gimnazije Novo mesto, veljavnim učnim načrtom in maturitetnim katalogom za predmet SOCIOLOGIJA.

1. Minimalni standardi znanj

Minimalni standardi znanj so opredeljeni po posameznih didaktičnih sklopih in letnikih:

3. letnik

POSAMEZNIK, DRUŽBA, SOCIOLOGIJA

Dijak opredeli sociologijo kot znanost.

Opiše tradicionalne in moderne družbe.

Našteje osnovne tri sociološke perspektive in jih kratko opredeli.

KULTURA IN SOCIALIZACIJA

Dijak opredeli pojem kultura.

Našteje sestavine kulture ter opiše norme in vrednote.

Navede posledice stikov med različnimi kulturami.

Pozna pojma etnocentrizem in kulturni relativizem.

Opredeli subkulture.

Dijak našteje in kratko opiše posamezne vrste socializacije.

Našteje in kratko opiše posamezne dej. socializacije.

ODLOČANJE V SKUPNOSTI

Dijak kratko opredeli družbeno moč in oblast.

Pojasni osnovne značilnosti delovanja modernih držav.

Pojasni osnovne značilnosti delovanja različnih akterjev pri odločanju v demokratičnih družbah.

Opredeli evropsko unijo.

Pojasni osnovne značilnosti procesov odločanja v modernih organizacijah.

IZZIVI SODOBNEGA SVETA

Dijak opredeli globalizacijo in predstavi posamezne vidike globalizacije.

Opredeli ekološko krizo in navede nekaj globalnih ekoloških problemov.

Pozna osnovne značilnosti demografskih razmer v sodobnem svetu.

DRUŽBENE RAZLIČNOSTI IN NEENAKOSTI

Dijak opredeli družbeno neenakost in slojevitost.

Loči med pripisanim in pridobljenim družbenim statusom.

Opredeli statusne simbole.

Našteje oblike družbene slojevitosti.

Pojasni osnovne značilnosti posameznih teorij družbene neenakosti.

Opredeli pojem družbene mobilnosti.

Kratko predstavi določnice družbene neenakosti (spol, etnična pripadnost, starost).

Opredeli revščino in pojasni vzroke zanjo.

Pojasni osnovne značilnosti posameznih teorij revščine.

NAČINI IN METODE RAZISKOVANJA V SOCIOLOGIJI

Dijak našteje in kratko opiše načela znanstvenega raziskovanja in spoznavanja.
Opredeli osnovne metodološke pojme: hipoteze, spremenljivke, korelacija, vzročnost, vzorčenje.
Kratko predstavi potek raziskovalnega dela.
Loči med primarnimi in sekundarnimi viri.
Navede in kratko pojasni metode sociološkega raziskovanja.

4. letnik

NAČINI IN METODE RAZISKOVANJA V SOCIOLOGIJI

Dijak našteje in kratko opiše načela znanstvenega raziskovanja in spoznavanja.
Opredeli osnovne metodološke pojme: hipoteze, spremenljivke, korelacija, vzročnost, vzorčenje.
Kratko predstavi potek raziskovalnega dela.
Loči med primarnimi in sekundarnimi viri.
Navede in kratko pojasni metode sociološkega raziskovanja.

IDENTITETA IN KULTURA

Dijak opredeli pojem kultura.
Našteje sestavine kulture ter opiše norme in vrednote.
Navede posledice stikov med različnimi kulturami.
Pozna pojma etnocentrizem in kulturni relativizem.
Opredeli subkulture.
Dijak našteje in kratko opiše posamezne vrste socializacije.
Našteje in kratko opiše posamezne dej. socializacije.

ODLOČANJE V SKUPNOSTI

Dijak kratko opredeli družbeno moč in oblast.
Pojasni osnovne značilnosti delovanja modernih držav.
Pojasni osnovne značilnosti delovanja različnih akterjev pri odločanju v demokratičnih družbah.
Opredeli evropsko unijo.
Pojasni osnovne značilnosti procesov odločanja v modernih organizacijah.

DRUŽBENE RAZLIČNOSTI IN NEENAKOSTI

Dijak opredeli družbeno neenakost in slojevitost.
Loči med pripisanim in pridobljenim družbenim statusom.
Opredeli statusne simbole.
Našteje oblike družbene slojevitosti.
Pojasni osnovne značilnosti posameznih teorij družbene neenakosti.
Opredeli pojem družbene mobilnosti.
Kratko predstavi določnice družbene neenakosti (spol, etnična pripadnost, starost).
Opredeli revščino in pojasni vzroke zanjo.
Pojasni osnovne značilnosti posameznih teorij revščine.

DRUŽBA – ZDRAVJE, TELO, BOLEZEN

Dijak pozna družbeno konstrukcijo telesa.
Zna naštetih dejavnike, ki vplivajo na razumevanje telesa v sodobnih družbah.
Pozna družbeno in kulturno pogojenost pojmovanja bolezni in zdravja.
Kratko predstavi/analizira odnos med družbenimi neenakostmi in zdravjem.

DRUŽINA

Dijak opredeli pomen družine za posameznika in družbo.
Pozna in našteje temeljne funkcije družine.
Se zaveda raznolikosti družin znotraj posamezne družbe in v medkulturni primerjavi.
Pozna oba tipa delitve vlog v družini.
Opiše razloge za naraščanje razvez zakonskih zvez v modernih družbah.

Kratko predstavi dejavnike spreminjanja družin v sodobnih družbah in s tem povezane pluralnosti družinskega življenja.

ŠOLANJE

Dijak zna definirati šolo kot družbeno institucijo.

Pozna in našteje funkcije šole v moderni družbi.

Pozna in kratko pojasni funkcionalistično in konfliktno razlago družbene vloge šole.

Pozna pojem uradni in skriti kurikulum.

Kratko pojasni, kako šola reproducira (ne)enakost.

Pozna in analizira različne procese in spremembe v izobraževanju.

Razume pojem vseživljenjskega učenja.

RELIGIJA IN VEROVANJSKI SISTEMI

Pozna in razume pojem religije.

Zna naštetiti in kratko pojasniti temeljne sestavine religije.

Kratko predstavi pomen religije za posameznika in družbo.

Loči različne teoretske razlage religije.

Našteje družbene funkcije religije.

Pozna in ustrezno uporablja pojma sekularizacija in revitalizacija religij.

Pozna in kratko opredeli različne načine organiziranja religioznih skupnosti.

ODKLONSKOST IN KRIMINALITETA

Dijak pozna in razlikuje pojme konformnost, odklonskost in kriminal.

Navede družbene dejavnike dojemanja odklonskosti.

Pozna oblike in načine družbenega nadzora in kaznovanja.

Razume dileme kaznovanja.

Pozna in kratko predstavi različne razlage odklonskosti (biološke, psihološke in sociološke – funkcionalistične, interakcionistične, konfliktno in nadzorne).

MNOŽIČNI MEDIJI IN KOMUNIKACIJE

Dijak zna opredeliti pojem množičnih medijev in množičnega komuniciranja.

Razume povezanost razvoja MM z razvojem moderne javnosti.

Našteje in kratko pojasni nekaj razlag moči in učinkov medijev v sodobnih družbah.

Pozna pomen varovanja in omejitev avtonomije MM v povezavi s politiko in lastništvom.

Našteje in kratko predstavi spremembe, ki jih nove tehnologije komuniciranja prinašajo v vsakdanje življenje.

Razume povezavo/vpliv globalizacije in MM.

IZZIVI SODOBNEGA SVETA

Dijak opredeli globalizacijo.

Opredeli ekološko krizo in navede nekaj globalnih ekoloških problemov.

Pozna osnovne značilnosti demografskih razmer v sodobnem svetu.

DELO, MODERNE DRUŽBENE ORGANIZACIJE IN PROSTI ČAS

Dijak definira pojma delo in zaposlitev ter razume razliko med njima.

Kratko pojasni razvoj koncepta dela in zaposlitve v ind. in postind. družbah.

Pozna in našteje različne oblike brezposelnosti.

Zaveda se in kratko pojasni vsaj en vidik družbene neenakosti v povezavi z delom.

Zna pojasniti pojem prostega časa in ga časovno umestiti v zgodovinski okvir.

Razume in loči pojme birokratizacija, debirokratizacija sodobnih družb.

ZNANOST – DRUŽBENI RAZVOJ IN EKOLOŠKA VPRAŠANJA

Opredeli pojem znanosti in pojasni razmerje znanosti in modernizacije.

Našteje in kratko predstavi funkcije moderne znanosti.

Zaveda se in na kratko pojasni etične dileme razvoja in uporabe znanosti.

Zaveda se problematike neobnovljivih virov in globalnega segrevanja ter razume učinke ekološke krize na zdravje, način in kakovost življenja.
Razume koncept trajnostnega razvoja.

2. Pogoji za pozitivno oceno ob koncu prvega ocenjevalnega obdobja

Za pozitivno oceno ob koncu ocenjevalnega obdobja mora dijak praviloma pridobiti vse načrtovane ocene (razen v izjemnih okoliščinah), katerih povprečje mora znašati več kot 1,5.

3. Pogoji za pozitivno oceno ob koncu pouka

Za pozitivno oceno ob koncu pouka mora dijak praviloma pridobiti vse načrtovane ocene (razen v izjemnih okoliščinah), katerih povprečje mora znašati več kot 1,5.

4. Načini pridobivanja ocen

Ocene se pri sociologiji pridobivajo s pisnim in ustnim ocenjevanjem znanja.

A) Pisna ocenjevanja znanja

V **3. letniku** se znanje pisno ocenjuje trikrat v šolskem letu, enkrat v prvem oc. obdobju in dvakrat v drugem oc. obdobju. V primeru, da dijak izostane od pouka na dan, ko se pisno ocenjuje znanje, piše kontrolno nalogo prvo naslednjo uro, ko se pojavi pri pouku (razen če ni drugače dogovorjeno).

V **4. letniku** so pri pripravi na maturo predvidena 4 pisna preverjanja in ocenjevanja znanja z maturitetnimi tipi vprašanj – tj. strukturirana in esejska vprašanja, pri čemer dijak pridobi 7 ocen: pri prvem ocenjevanju znanja dobi dijak eno oceno (strukturirana vprašanja), pri vseh ostalih ocenjevanjih znanja pa po dve oceni (po eno iz strukturiranih vprašanj in po eno iz eseja).

Vsako preverjanje in ocenjevanje se piše samo enkrat (roke pisanja se določi na začetku šolskega leta). Ob koncu ocenjevalnega obdobja pa dijaki v enkratnem preizkusu oz. ocenjevanju znanja pišejo sklope, ki jih zaradi njihove odsotnosti v rednem roku niso pisali oz. so jih pisali negativno. V tem primeru dijak pridobi po dve oceni, tudi če je manjkal več kot le enkrat. Obseg snovi pri tem ocenjevanju znanja izhaja iz neocenjenih in/ali negativno ocenjenih sklopov. V izjemnih okoliščinah (zdr. opravičljiva odsotnost, tekmovanja za šolo ...) se dijaku da možnost za ponovno preverjanje in ocenjevanje znanja že v predhodno dogovorjenem roku.

Dijak v posameznem ocenjevalnem obdobju ni pozitivno ocenjen, če mu manjka eno ali več kot eno ocenjevanje tematskih sklopov oz. če ima več kot polovico sklopov ocenjenih z negativno (oz. povprečno oceno manj kot 1,5).

Kadar pri pisnem ocenjevanju znanja dijak pridobi dve oceni, se kot pozitivno ocenjen sklop šteje tudi, če ima dijak eno od dveh ocen pozitivno, drugo pa negativno.

B) Ustna ocenjevanja znanja

V **3. letniku** se znanje ustno ocenjuje enkrat v šolskem letu. Dijak pri posameznem spraševanju dobi tri vprašanja, ki zahtevajo različne ravni znanja (po Bloomu). Vsako vprašanje je ocenjeno z oceno od 1 do 5. Oceno oblikujem tako, da izračunam povprečno oceno.

Dijaki imajo možnost pridobiti oceno tudi z izdelavo in predstavitvijo seminarske naloge, predstavitvijo filma ali knjige, ki vključuje sociološke vsebine, ali pa s predstavitvijo aktualnih dogodkov.

V **4. letniku** ustnega ocenjevanja znanja ni predvidenega. Dijak lahko na svojo željo in po dogovoru s profesorjem poleg predvidenih pisnih ocenjevanj pridobi največ eno ustno oceno v šolskem letu.

Vse ocene, ki so vpisane v redovalnico, so enakovredne.

5. Kriteriji ocenjevanja

- **Opisni kriteriji za (ustno) ocenjevanje znanja**

OCENJEVALNI KRITERIJI	OCENA
Dijak: - ne zna ali pozna zelo malo učne snovi - zamenjuje pojme - obnavlja snov brez povezav in ne pozna bistva posameznih pojmov - napačno razlaga	NEZADOSTNO (1)
Dijak: - ima pomanjkljivo znanje - slabo razume - obnavlja učno snov z nekaterimi bistvenimi elementi - razlaga, argumenti, primeri so pomanjkljivi - zelo potrebuje pomoč učitelja	ZADOSTNO (2)
Dijak: - ima dobro znanje	DOBRO (3)

- pravilno oblikuje odgovore - razume učno snov brez podrobnosti - ima nekatere primanjkljaje v znanju (primeri in argumenti so deloma ustrezni, predstavitev zatikajoča) - navaja učno snov po zapiskih ali po učbeniku - potrebuje učiteljevo pomoč in jo dobro izkoristi	
Dijak: - razume učno snov - nima pomanjkljivega znanja - pozna bistvene elemente učne snovi s podrobnostmi - skoraj ne potrebuje učiteljeve pomoči - oblikuje odgovore s svojimi besedami - pojasnjuje, primerja, logično razlaga, povezuje podobnosti in razlikuje - ima težave le pri sintezi in vrednotenju	PRAV DOBRO (4)
Dijak: - zelo dobro razume učno snov - dodatna vprašanja učitelja ga ne zmedejo - kaže veliko samostojnost pri posredovanju in opisovanju problemov in primerov, ki so ilustrativni in originalni - samostojno logično razlaga, interpretira podatke, razširja in povezuje - odlično obvlada sintezo in vrednotenje	ODLIČNO (5)

Kriteriji za pisno ocenjevanje znanja (tako kot je določeno v Predmetnem izpitnem katalogu SOC)

- Kriteriji ocenjevanja v 3. in 4. l. (pri kontrolnih nalogah s strukturiranim tipom vprašanj), izraženi v %:

0-49%	NEZADOSTNO (1)
50-63%	ZADOSTNO (2)
64-76%	DOBRO (3)
77-88%	PRAV DOBRO (4)
89-100%	ODLIČNO (5)

- Točkovni kriterij za ocenjevanje esejev (4. letnik):

0-9 točk	NEZADOSTNO (1)
10-12 točk	ZADOSTNO (2)
13-15 točk	DOBRO (3)
16-17 točk	PRAV DOBRO (4)
18-20 točk	ODLIČNO (5)

6. Preverjanje znanja

Preverjanje znanja poteka vsako uro pred začetkom obravnave nove učne snovi (5 min), z domačimi nalogami in obvezno vsaj eno uro pred pisnim ocenjevanjem znanja.

Preverjanje znanja lahko poteka pisno ali ustno. Ob preverjanju se dijake seznani s tipom nalog in obsegom snovi.

7. Odstopanja

Zaradi individualnih posebnosti dijaka oz. drugih opravičljivih razlogov je možno odstopanje od navedenih pravil.

8. Opravljanje popravnega izpita

8.1 Način opravljanja

Za 3. letnik – pisno.

Za 4. letnik – pisno (dijak odgovarja na strukturirana vprašanja in napiše esej).

8.2 Ocenjevanje

Po veljavnih kriterijih za pisno in ustno ocenjevanje znanja (gl. točko 5).

9. Opravljanje predmetnega izpita

9.1 Način opravljanja

Za 3. letnik – pisno.

Za 4. letnik – pisno (dijak odgovarja na strukturirana vprašanja in napiše esej).

9.2 Ocenjevanje

Po veljavnih kriterijih za pisno in ustno ocenjevanje znanja (gl. točko 5).

10. Opravljanje dopolnilnega izpita

10.1 Način opravljanja

Za 3. letnik – pisno.

Za 4. letnik – pisno (dijak odgovarja na strukturirana vprašanja in napiše esej).

10.2 Ocenjevanje

Po veljavnih kriterijih za pisno in ustno ocenjevanje znanja (gl. točko 5).

11. Načrt ocenjevanja znanja

ŠOLSKO LETO 2025/26:

Program: (klasična gim., gimnazija, gimnazija v ŠO)	Predmet:	Letnik:	Število ocenjevanj: (v 1. oc. obd., v 2. oc. obd.)	Vsebine ocenjevanja:	Način ocenjevanja: (pisno, govorni nastop, izdelek, nastop, ...)	Okvirni čas ocenjevanja: (mrežni plan)	Učitelji:
	SOCIOLOGIJA	3.	1. oc. obd: 1 pisna	1. Sociologija in družba, Nastanek in razvoj sociologije kot znanosti, Socializacija	pisno	november 2025	Suzana Malnar Nina Arnuš
			2. oc. obd.: 2 pisni	2. Kultura, Izzivi sodobnega sveta	pisno	marec 2026	
				3. Odločanje v skupnosti, Družbene različnosti in neenakosti	pisno	maj 2026	
			1 ustna ocena	*vrstni red tem in število vsebinskih sklopov na ocenjevanje se lahko spremeni	ustno	skozi celo šolsko leto	

Program: (klasična gim., gimnazija, gimnazija v ŠO)	Predmet:	Letnik:	Število ocenjevanj: (v 1. oc. obd., v 2. oc. obd.)	Vsebine ocenjevanja:	Način ocenjevanja: (pisno, govorni nastop, izdelek, nastop, ...)	Okvirni čas ocenjevanja: (mrežni plan)	Učitelji:
			do 1 ustna ocena *ustna ocena ni obvezna, ocenjevanje se izvede na željo dijaka	*vrstni red tem in število vsebinskih sklopov na ocenjevanje se lahko spremeni Obravnavane vsebine celotnega ocenjevalnega obdobja	ustno	marec 2026	